

Федотов О.П.

*Національний університет «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук,
доцент кафедри морського та митного права, доцент*

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ТА СТРУКТУРИ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ: ПОНЯТІЙНІ ВИЗНАЧЕННЯ

Аналіз роботи митної служби України, а також вивчення сучасних тенденцій, що характерні для світового товариства, поставили перед митною службою ряд нових завдань, виконання яких потребувала оптимізацію діяльності митної служби України та реформування її структурної системи (див., наприклад, Концептуальні засади реформування митної системи на 2010–2015 рр. «Обличчям до людей» від 29.10.2010 р.). За своєю сутністю оптимізація діяльності митної служби України – це система заходів, які визначають зміст, механізми керування й особливості реалізації перетворень стратегічного характеру для забезпечення ефективного функціонування структурної складової митної служби України в умовах високої динаміки розвитку внутрішнього й зовнішнього оточень.

Терміном структура митних органів України прийнято визначати своєрідну складову матеріально-господарської системи митних органів України, що послідовно вибудовується на основі практичної діяльності цих органів та містить самодостатнє число основних структурних одиниць, що можуть виконувати чітко визначені службові задачі (Додін Є.В., Федотов О.П. Сучасна система та структура митних органів України: навчальний посібник. – Львів: Митна газета, 2008. – С.11.).

До структурних одиниць Держмитслужби України відносяться складові підрозділи апарату органу виконавчої влади з питань митної справи та його територіальних підрозділів, що побудовані за кваліфікаційними, штатними,

іншими вимогами (наприклад, Про розподіл обов'язків між Головою Служби, першим заступником Голови Служби та заступником Голови Служби, а також директорами (начальниками) департаментів: наказ ДМСУ від 13.05.2011 р. № 376; Про затвердження Примірної структури регіональної митниці, митниці та Вимог до штатної структури регіональної митниці, митниці: наказ ДМСУ від 05.12.2011 р. № 1025.).

Вважаємо, що структурна система митних органів України – це ті відносини, на основі яких взаємодіють один з одним у виконанні своїх службових задач структурні одиниці митних органів України.

Система митних органів України – це уся багатогранна сукупність структурних одиниць Держмитслужби України, хоча роль і значення кожного з них різні в загальному напрямку митної справи України.

Отже, з огляду на це, припускаємо, що система митних органів України характеризується певними системоутворюючими факторами: функціональна спільність митних органів України; організаційні взаємозв'язки та взаємодія між структурними одиницями митної служби України; єдність даної сукупності митних органів України; цілісність; ієрархічна співвідпорядкованість; структурність та субординація тощо.

Тільки узяті усі разом системоутворюючі фактори митних органів України забезпечують усю сукупність митних органів України.

Таким чином, організаційно-правова конструкція системоутворюючих факторів

митних органів України, дозволяє розглянути сукупність митних органів України як цілісну систему. З огляду на це, можна виділити в узагальненому виді наступні системоутворюючі принципи митних органів України: функціональної спільності всіх митних органів України; організаційної взаємодії й ієрархічної співвідпорядкованості митних органів України; єдності усієї системи митних органів України; регіональні, територіальні, інфраструктурні та інші фактори й ознаки, що дозволяють, у сукупності розглянути усі, узяті разом різновиди митних органів як єдину систему органів виконавчої влади України.

Організація системи митних органів України – це закономірна тенденція постійного трансформування, відновлення, видозміни, модифікації правового статусу митних органів України та організаційної структури усіх рівнів митної системи України, як: центрального апарату Держмитслужби України (департаменти, управління, колегіальні органи митної системи тощо), митниці (регіональна митниця, обласні митниці, митниці), спеціалізовані митні установи, організації).

Завдяки оптимізаційним процесам, що здійснюються протягом 2010-2012 років керівництво Держмитслужби України змогло побудувати ефективну та просту структурну складову митної служби України, що представляє собою таку вертикальну організаційно-адміністративну систему митної служби України, як: «Державна митна служба України (центральный апарат) – митниця (регіональна митниця, обласні митниці, митниці)».

Держмитслужба України – це складне системне державне утворення, що має відповідну організаційну структуру для вирішення конкретних завдань Президента України та українського Уряду.

При цьому організаційна структура митних органів України являє собою складний механізм за допомогою якого забезпечуються ефективний захист економічної безпеки України та здійснюється контроль за додержанням вимог законодавства України з питань митної справи. В основі формування цього механізму, який є сукупністю впорядкованих за відносинами та зв'язками державних органів, лежить система функцій митної діяльності, сукупність яких і становить зміст процесу здійснення державної політики у сфері забезпечення митних інтересів держави.

За два десятиліття своєї діяльності митна служба України неодноразово проводила реформування окремих аспектів та напрямків своєї роботи, а також власної структури. Такі дії, як правило, були зумовлені певними етапами її становлення, умовами соціально-економічного і політичного розвитку країни та конкретно поставленими урядом України завданнями перед митною службою України.